

Els quadres del regionalisme. L'evolució de la Joventut Nacionalista de la Lliga fins el 1914

per Jordi Casassas i Umbert

Situats a l'inici del segle xx català, el concepte quadres creiem que ha de definir el grup de persones que, superada la fase d'activitat professional individual, tendeix a desenvolupar les tasques organitzatives i les de connexió d'idees, institucions i activitats que fan possible parlar —en el nostre cas— d'un projecte «regionalista», representat políticament per la Lliga.

Des d'aquesta perspectiva, hi ha una sèrie de punts previs que convé aclarir, si més no, atès que no són l'objecte central del present treball però en constitueixen el seu canemàs justificatori. Hi ha, primerament, la consideració de la Lliga com a partit polític. El que havia nascut com a pretesa reacció àmplia, nacional, regeneracionista i moderna plataforma electoral anticaciquista, es veuria abocat, després de l'escissió del 1904, a configurar-se com un veritable partit polític. Aquesta reestructuració es va fer sota el signe d'aquells condicionants d'origen, però, alhora, per reacció a estímuls externs que acabarien determinant la mateixa constitució en partit polític «modern», la normal evolució de les estratègies i fins i tot la modificació dels principis ideològics d'origen.

Els estímuls alludits, provinents de la tensionalitat social i política barcelonina-catalana, així com de la derivada de les relacions entre la política catalana i el centre de poder estatal, van donar a la Lliga Regionalista molt poc marge d'actuació política. El reduït nucli inicial era suficient per gestionar aquestes possibilitats. No obstant això, el creixement de la mobilització de les classes mitjanes, dels professionals i de la intel·lectualitat, potenciat per l'impacte del 1898 i relançat pel moviment de la Solidaritat Catalana, va presentar la necessitat d'enquadrar políticament aquesta gent. Des d'aquesta perspectiva, l'aparició el 1907 d'una secció de joventuts és un fet normal i fins a un cert punt habitual en un espectre polític occidental a partir de la dècada de l'any 1910. En aquesta línia, el present estudi vol ajudar a aprofundir l'estudi intern del «regionalisme polític».

Una altra dimensió és la de considerar la Joventut Nacionalista com a escola de quadres sobreposada a la secció política d'un partit. Aquest fet —l'altra gran línia d'atenció que centra el present article— prové de l'estructuració dintre la Lliga del corrent regeneracionista cultural i nacional, diferenciat de l'estricta regionalisme polític que es mena de cara Madrid. És la gran tasca de Prat de la Riba i d'organitzadors com Josep Pijoan: configurar les grans línies del

programa, aglutinar els quadres i sotmetre'ls ideològicament i tàcticament; en síntesi, crear el funcionariat paral·lel que en el seu moment fonamentés una hegemonia política de partit.

Hem cregut convenient no perllongar més enllà del 1914 l'estudi combinat del partit i els quadres i deixar, per tant, al marge la perspectiva de la secció política. L'impacte de la Primera Guerra Mundial, la mort de Prat de la Riba, la progressiva desviació de l'estratègia de la Lliga en allò que feia referència al catalanisme i a la concepció de la política interna, la crisi social, etc., seran factors que apartaran els «quadres» de la disciplina de la secció, lentament al període 1917-19, ràpidament a partir del 1920. El nucli dirigent i aglutinant d'aquests quadres incorporarà, en el període 1914-20, influències socialitzants i d'un nacionalisme més radical al vell ideari pratià regeneracionista. I aquest fet els donarà una perspectiva d'excelsa independència sectorial, la qual els portarà a la formulació de la Conferència Nacional Catalana pel juny de 1922 i a l'estructuració d'una formació política independent: Acció Catalana.

I. BREU APROXIMACIÓ A LA DESCRIPCIÓ SOCIAL DEL GRUP

Només pretenem aquí realitzar una breu interpretació de l'anàlisi i la descripció del grup en què s'hauran de reclutar aquests «quadres del regionalisme». S'ha de fer encara una anàlisi d'aquest tipus, i si ens decidim a donar-ne unes pinzellades és únicament perquè la imprecisió de les seves fronteres es pot fixar quelcom més amb unes dades de referència. Obligats a parlar gairebé sempre d'individualitats, ni tan sols disposem d'una mínima aproximació que doni consistència a les moltes referències que es fan sobre les «classes mitjanes» i el seu paper en la història catalana-barcelonina contemporània, la importància de les quals es veu incrementada pel fet que se sobreposen a la tradicional menestralia.

Una altra qüestió és apuntar en quin medi es mouen aquests quadres, per tal d'acabar de precisar aquella importància que els atribuïm, de manera especial a Catalunya, per la conjunció de regeneracionisme i nacionalisme i, posteriorment, per la manca progressivament crítica d'una veritable normalització burgesa. Sens dubte el marc és urbà i, fins molt endavant, quasi exclusivament barceloní. Cal donar una gran importància a aquest fet, atès que les característiques pròpies de l'àrea barcelonina influiran de manera decisiva en la naturalesa del projecte endegat pel grup a estudiar i, encara més, en la dinàmica de la seva cohesió interna, així com en els ritmes de les possibilitats d'una projecció pública real. Ens limitem a apuntar el període d'arrencada, entre el 1900 i el 1915, perquè és aquell en què s'estructura el grup.

Barcelona és una àrea sotmesa a profundes tensions. Primer, derivades de les característiques del seu creixement:

	1900	1909	1915
ciutat:	359.986 hab.	581.876 hab.	
suburbis:	173.014 hab.	(població calculada)	
total:	533.000 hab.	546.812 hab.	619.083 hab.

Els primers quinze anys del segle, després del creixement extraordinari centrat en l'any 1888 i abans del promogut per la Primera Guerra Mundial, Barcelona ha crescut 86.000 hab. i a un ritme progressivament ràpid. L'any 1901 es calcula que el 76,62 % dels barcelonins són catalans, i respecte a la població immigrada, el 62,31 % prové de la mateixa província de Barcelona.

Ara bé, les condicions d'existència són molt precàries: aprovisionament de subsistències, desguassos, ventilació dels habitatges, amplada dels carrers (nucli antic, 1900: 412 carrers de menys de 6 m. d'amplada), salubritat de les aigües i un llarg etc. afecten els suburbis i els barris antics de la ciutat d'una manera determinant. Les condicions arcaïques de la producció, la no aplicació de la raquítica legislació social, la crisi econòmica, industrial i comercial propicien l'emigració sobretot masculina (69.865 individus durant el quinquenni 1911-15). La utilització de dones i nens en el treball industrial, un índex elevat de mortalitat infantil i femenina (el Museu Social assegura que de les 2.500 dones mortes de tisi l'any 1905, 1.600 es dedicaven al treball d'agulla). Els índexs d'analfabetisme barcelonins són dels més elevats entre les capitals de província espanyoles: el 1900, i restada la població menor de set anys, només el 56,22 % de la població es considera oficialment que sap llegir i escriure; l'1,23 % només sabia llegir i un 42,14 % no sabien llegir.

Condicions de vida i habitatge, emigració, marginació, repressió, mortalitat diferencial, instrucció, etc., promouen l'existència de dues Barcelones ben diferenciades. La situació és tan evident que l'*Anuario Estadístico de la Ciudad de Barcelona* de l'any 1902 arriba a comentar que *«jamás el contraste entre la opulencia y la opbreza ha producido tantas ambiciones y tantos odios como en los presentes tiempos, y es preciso que los mal avenidos con su suerte, se convengan de que la desigualdad de las fortunas, bien sea el resultado de una capacidad superior o de un ciego azar, no puede dejar de ser respetada por todos, sin atentar a la justicia, al trabajo y a la existencia misma de la sociedad»*.¹

Es tracta del toc d'atenció d'un sector concret de la societat barcelonina al qual la mobilització de la classe obrera (cal no oblidar el ressò de les vagues del 1902) preocupa tant com qualsevol altra forma de desestabilització, determinant en una àrea en desequilibri, en què sobresurt la inaccessible opulència del poderós, en què s'ha generalitzat la idea d'un buit de poder, en què queden desprestigiats i ossificats els partits de torn; i els preocupa, a més, les reticències dels sectors patronals a emprendre una veritable política modernitzadora i d'integració social. Les dades de la Junta Local de Reformas Sociales, si no absolutament fiables, són com a mínim significatives. Els 13 conflictes dels quals es té constància oficial per a l'any 1909 afecten un total de 1.823 obrers, entre els quals n'hi ha en vaga efectiva 1.195, i encara d'oficis com tipògrafs,

1. *Anuario estadístico de la ciudad de Barcelona*. 1902 (Barcelona 1903), p. 123.

ebenistes, enquadernadors, sabaters, tapissers, etc. Les pèrdues declarades pels amos són «cap», «inapreciables», «s'ignoren», «insignificants», etc., i només en un sol cas «considerables». Pel que fa referència a la solució del conflicte, l'element patronal només transigeix en un sol cas; en canvi, en quatre es continua com abans i en cinc els treballadors seran substituïts. La resposta patronal a la problemàtica laboral és, a grans trets, exclusivament repressiva. El medi i les condicions de vida estimulen, doncs, l'aparició d'una consciència de classe mitjana. El regeneracionisme catalanista, creant la nova imatge de la Catalunya urbana, moderna i que políticament tendeix a l'autonomia, contribueix a donar a aquesta classe mitjana una funcionalitat social determinada, ésser tropa de xoc d'aquesta nova política, en el doble vessant republicà i regionalista.²

L'any 1911 P. Coromines assajaria de caracteritzar aquesta classe mitjana com la que ja havia deixat de banda els «ideals de la Revolució de Setembre» i se sentia emesa per un nou sentit d'«honradesa cívica»; per a ell és la classe compromesa a bastir «el sistema constitucional dels pobles de l'Europa culta» i que «per la seva posició econòmica no senten l'orgull de la lluita de classe»; i encara afegeix: «Quasi bé tota l'aristocràcia intel·lectual de Barcelona es confon en les seves files.» Com que parla des d'una perspectiva política, Coromines assegura que aquesta classe mitjana la componen 40 mil electors barcelonins, això és, aproximadament un 30 % del cens del 1910 (cens que oscilla, del 1902 al 1915, entre 102.574 i 145.409 electors).³

Ara bé, si d'aquest marc assagem de treure'n els obrers qualificats, la menestralia i els petits botiguers i industrials, ens queda un nucli dirigent que, socio-professionalment, s'ha de reclutar d'entre el sector de les professions liberals. Aquests, l'any 1902, eren inferiors en nombre a la força pública i només superiors al personal dedicat al culte (4.514, 6.329 i 2.833, respectivament) dintre un sector terciari barceloní que, sense comptar amb els catalogats com a sense feina determinada (18.253), és de 50.214 individus, el 32,2 % del total d'una població activa per a la qual només es considera el grup d'entre 20 i 60 anys. Pel que fa referència a la contribució, i concretament a la tarifa quarta, secció professions liberals, veiem que l'any 1902 cotitzen 480 per concepte «ordre civil» (arquitectes, enginyers, farmacèutics, mestres d'obra, etc.) i 782 pel d'«ordre judicial».

Dues dades més poden ésser viables per concretar les fronteres numèriques del sector d'on surten els quadres. La primera, l'evolució de la població universitària i d'escoles superiors entre el 1902 i el 1915:

2. *Anuario estadístico de la ciudad de Barcelona. 1909* (Barcelona 1911)

3. P. COROMINES, *La lluita pel govern de la ciutat*, «El Poble Català» (19-x-11).

<i>facultats i escoles</i> <i>(oficials més lliures)</i>	<i>curs 1092-03 1908-09</i>		<i>1914-15</i>	
ciències	2652	2218	2023.	15 ¹
dret	1592	2085	2080.	63
notariat	6	—	—	
medicina	2559	4164	3961.	116
farmàcia	885	1447	1253.	64
filosofia i lletres	460	691	661.	15
llevadores	37	—	80.	34
practicants	11	—	123.	46
Escola Normal de Mestres			157	
Escola Superior d'Arquitectes			307	
Esc. Esp. d'Enginyers Ind. Barna			438 ²	
Esc. Sup. de Comerç Barna			1121	
Inst. Gral. Tècnic Barna			893 ³	
Seminari Conciliar Barna			380 ⁴	

1. Curs 1914-15: títols llicenciat⁴ i doctorat expedits.
2. Matriculats curs 1902-03. Títols expedits: 22 químics, 30 mecànics, 52 revàlides.
3. Matriculats en els estudis elementals de comerç.
4. Total interns i externs a la Facultat de Teologia: 104.

L'altre element de comparació són els membres, sobretot els residents a Barcelona, de les corporacions importants, privades o oficials, centres que representen grups d'opinió d'agrupament de professionals:

Associació d'Arquitectes de Catalunya	111	129	
Reial Acadèmia de Ciències i Arts	50	122 ¹	
Reial Acadèmia de Medicina i Cirurgia	40	203	
Ac. de Jurisprudència i Legislació	401	441	
Reial Ac. de Bones Lletres	24	176	
Ac. Mèdico-farmacèutica	78	202	
Soc. Astronòmica de Barcelona	156	210	(fundació: 1908)
Associació d'Arquitectes de Catalunya	111	129	
Associació d'Enginyers Industrials	305	350	
Soc. Ec. Barcelonesa d'Amics del País	625	783	
Soc. d'Estudis Econòmics	60	75	(fundació: 1907)
Soc. de Geografia Comercial	177	191	(fundació: 1908)
total:	2.027		(molts d'ells coincideixen en més d'una)

1. Dades del 1909. Les xifres expressen membres residents i totals.

Caldria encara matisar la ja de per si relativa importància numèrica d'aquestes corporacions. En la ressenya llegida a la sessió inaugural de curs de l'Ac. de Jurisprudència i Legislació de Barcelona (28-I-1910) per F. Escalas i Chamení, aleshores encara secretari de l'entitat, aquest es va dedicar a denunciar l'atonía de les entitats científiques presentant com una de les causes que havien motivat aquesta davallada el fet que els interessos catalans havien obligat els polítics a servir-se dels principis científics en una perspectiva política, utilitària i d'immediata aplicació.⁴

Des d'aquesta perspectiva, és en el si dels partits polítics on haurem de buscar el grup que genera els quadres del regionalisme i, posteriorment, en el conjunt dels empleats, funcionaris i intel·lectuals que serveixen l'Ajuntament, la Mancomunitat i altres institucions paraoficials. A l'apèndix reproduïm una llista dels socis de la Joventut Nacionalista de la Lliga, composta de 127 membres, més 11 d'inscrits a la secció però com a socis de la Lliga, 3 com a socis adjunts de la Lliga i 22 com a socis escolars de la secció; total, 163 individus. Es completa la relació amb la llista dels 12 membres de la Joventut Valencianista de Barcelona i la de 36 membres destacats de la Joventut Valencianista de València. Creiem que aquesta llista és representativa del període 1911-15 i ens inclinem a pensar que va ser confeccionada l'any 1914. Creiem, a més, que la relació permet avançar que els quadres del regionalisme els integrava una plana major que en cap cas no superava la cinquantena d'individus i que el seu conjunt voltava, abans de la posada en marxa de la Mancomunitat, els 250 elements.

A la llista alludida s'inclouen les adreces dels integrants, fet que ens ha permès de cartografiar-la. Una cosa ens quedaria fora del mapa: la pràctica totalitat dels membres de la Joventut vivia al principal o al primer pis, i només una minoria en pisos superiors. Hi ha també el fet de la mobilitat de la població a l'interior mateix de Barcelona. El 1915 seran quasi 44.000 les persones mobilitzades, cosa que representa un 7 % del total de la població. Citem els casos de R. Coll i Rodés, que el 1907 viu a Llúria, 8, i el 1914 a Claris, 59. Un altre cas més significatiu és el que demostra l'abandó del barri vell per traslladar-se a l'Eixample: és el cas de Ll. Bertran i Pijoan, que el 1914 viu al Rec Comtal, 7, i posteriorment passarà a viure a Rosselló, 146; un altre cas pot ser el de J. Bofill, que del carrer de Santa Llúcia passarà al de Trafalgar, i, posteriorment, a Sarrià.

Del mapa, en sobresurten algunes constatacions. Primer, l'agrupament de les residències: excepte 12, tots viuen a una distància inferior als 1.500 m de la plaça de Catalunya. S'estableix, com un gran centre, la zona delimitada per la plaça d'Urquinaona, el carrer de Trafalgar, el passeig de S. Joan i les Corts Catalanes, i hi ha una preferència per la dreta de l'Eixample. És possible que aquella zona s'establís per l'atracció del nou Palau de Justícia, estrenat a principis del 1911 en substitució dels vells locals del Palau de la Generalitat; A. Hurtado explica com la vella Audiència havia atret el domicili de molts advocats. D'altra banda, cal ressaltar com encara una cinquantena dels cartografiats

4. F. ESCALAS, *Acadèmia de Jurisprudència i Legislació. Ressenya de la sessió inaugural del 28.I.1910, pel secretari* (Barcelona 1910).

viuen a la Barcelona vella i aquí, l'eix de la Rambla, la zona situada entre aquesta artèria i l'actual via Laietana, així com el vell barri de Sant Pere, ocupen la quasi totalitat de localitzacions.

Una altra constatació és la dels agrupaments familiars, amicals i de veïnatge que es produeixen a l'interior del grup. Entre els lligams familiars trobem els casos dels Carrasco i Formiguera, Sagarra i de Castellarnau, Puig de la Bellacasa, Trias de Bes, Folch i Torras, Valls i Cascante, Bassols, Cervera. També trobem carrers, com el de Trafalgar, en què viuen 6 individus, i illes amb 4. Destaquem les adreces de fora de Barcelona (2,4 % del total), amb F. de Prats (notari a Arenys de Mar) i J. Monner, J. Maluquer i Nicolau i Joan B. Pagès. Finalment, aquells que donen un domicili que no és el particular. És el cas de Ll. Folch i Torras i B. Gassol a la Casa de Protecció de la Infància del carrer Wad-Ras; de J. M. Ruiz i Joan Costa i Deu a «La Veu», d'A. Rubí i Sureda al Museu Social, J. M. Barril a la Lliga, Ll. Massot i Balaguer a un despatx d'advocat i F. Sitjà i Pineda a l'Ateneu Barcelonès, entitat que és en camí de perdre la representativitat del període del final del segle.

Queda, finalment, la referència a les professions, i aquí hem pogut considerar el conjunt de la llista, 211 individus, dels quals coneixem la professió de 67, això és, del 31,7 %, no inclosos 24 estudiants (11,3 %). Pel que fa referència a la Joventut Nacionalista de la Lliga, les xifres són les següents: 14 advocats (1 adv. i economista, 1 adv. i financer, 6 adv. i literat), 10 escriptors (1 literat i gerent d'hotel), 4 metges, 2 historiadors, 1 pedagog i publicista, 1 enginyer, 1 zòdleg; total: 33. Les xifres de la Joventut Valencianista de Barcelona són: 5 comerç, 4 escriptors, 1 escultor, 1 pintor, 1 empleat. I a la Joventut Valencianista de València: 6 advocats (2 adv. i literat, 1 adv. i comerç), 5 comerç (1 empleat, 2 comerç i literat), 4 literats, 2 directors diari, 1 catedràtic, 1 químic, 1 historiador, 1 metge, 1 industrial. Els totals són, doncs: 20 advocats, 18 escriptors, 10 comerç, 5 metge, 3 historiador, 2 director diari, 9 diversos.

Ara bé, cal ressaltar que, dels 20 advocats, 8 es presenten a més com a literats, i això és significatiu sobretot en el cas barceloní: 6 dels 14 advocats tenen relació amb les activitats literàries, i representen el 48 % del total.

De totes les xifres precedents es pot treure una primera hipòtesi. Els quadres del regionalisme s'inscriuen en el que genèricament denominem com a classes mitjanes, amb un predomini absolut de les professions liberals i amb un pes especialíssim de la intel·lectualitat, catalogada com a literats. Tal com havia de ser, representen un grup petit però notablement coherent: afinitats professionals, d'amistat, familiars, de veïnatge, etc., en són una prova. Al marge dels socis escolars, podem afegir que existeixen afinitats generacionals, la majoria d'ells nascuts a la dècada de 1880-90 i mobilitzats al voltant de la Solidaritat Catalana. Si prenem les xifres del 1902, representen el 3,6 % del total de les professions liberals, el 12,9 % d'aquests contribuents i l'1,9 % de la població universitària. Finalment, del predomini a Barcelona del grup dels intel·lectuals-literats, creiem que es pot deduir una doble consideració: a) la mobilització d'aquests sectors no és, linealment, una mobilització política de classe, sinó, més aviat, l'enquadrament explícit dels quadres; això, molt especialment, quan podem suposar que, b) entre aquests «literats» la influència bàsica és la del que

hem denominat «noucentisme polític», l'expressió intel·lectual del regeneracionisme organicista nacional que, contràriament al que a dreta llei era, prendrà amb Prat el nom de catalanisme polític.

Algunes precisions sobre la llista de socis

Com ja hem indicat, la JNLL té, al marge de la seva natural significació dintre l'organització inicial de les seccions de joventuts dintre els partits polítics espanyols, la de representar el principal conducte d'enquadrament dels tècnics, professionals i intel·lectuals que havien de bastir el programa del «Catalunya endins». Des d'aquesta perspectiva, sobresurten 55 elements; són Fèlix Escalas i Chamení (l'únic cas en què trobem un membre lligat a un consell d'administració bancari, el del Banc Urquijo Català), Pompeu Crehuet i Pardas, J. Ruiz i Castellà, Ll. Jover i Nunell, Elías Rogent i Masó, Josep Carner, Estanislau Duran i Reynals, Jacint Raventós i Bordoy, Guillem Busquets, X. Tusell i Gost, J. M. Sagarra i de Castellarnau, J. M. Ruiz i Manent, Ramon Coll i Rodés, J. Agell i Agell, J. M. Bassols i Iglésias, Ferran de Sagarra i de Castellarnau, M. Carrasco i Formiguera, Ll. Figueras i Dotti, Manuel Raventós i Bordoy, F. Sitjà i Pineda, Ll. Folch i Torras, Joaquim Folch i Torras, Emili Vallès, P. Vidal de Llobatera, J. M. Trias de Bes, Ll. Massot i Balaguer, R. d'Abadal i Vinyals, Ll. Bertran i Pijoan, Rossend Partegàs, Ignasi de Sagarra i de Castellarnau, J. M. Barri, Joaquim Xicoy i Grau, Leandre Cervera, Ll. Nicolau d'Olwer, A. Tifou i Vila, Pere Soldevila, Rafel Soldevila, Rafel Closas Cendra, Raül Mir, J. Maluquer i Nicolau, Joaquim Camps i Arboix, Joan Pelegrí i Nicolau, Juli Vila i Ortiz, Carles Jordà, Ll. Puig de la Bellacasa, F. Sans i Buïgas, Rafel Masó i Gollerichs, F. Ferrando, Baldiri Rahola, Xavier Calderó, J. Bofill, Joan Costa i Deu, Pere Nubiola, Martí Esteve i Guau, Joan de Déu Trias de Bes, Bonaventura Gassol.

Pel que fa referència als seus orígens, ja hem ressaltat el pes del noucentisme regeneracionista, així com, dintre aquest corrent, el del «nacionalcatolicisme» d'inspiració torrassiana. Des d'aquesta perspectiva, cal ressaltar que les Congregacions Marianes, pel seu esforç de síntesi i modernització, així com pels de captació de la joventut universitària conservadora de Barcelona, van tenir una importància molt més gran que la forma d'acció directa que significava la Joventut Catòlica (amb la qual trobem lligat Joan Puig de la Bellacasa, per exemple); això s'explicaria perquè aquestes formes d'acció social les van poder trobar ben aviat al si de la Lliga.⁵

Així trobem que del nucli impulsor de l'Acadèmia Catalana de la Llengua de la congregació barcelonina, més del 30 % està inclòs a la llista estudiada. Són Fèlix Escalas (lligat especialment a la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat), J. Carner, J. M. de Sagarra i de Castellarnau, J. M. López Picó, Manuel Raventós i Bordoy, F. Sitjà i Pineda, Manel Martorell i Planas, J. M. Trias de Bes, Joan Puig de la Bellacasa (lligat especialment a la Joventut Catò-

5. Per a més precisions, vegeu J. CASASSAS, *J. Bofill i Matas (1878-1933)*, «Bibl. de Cultura Catalana», 45 (Barcelona, Curial, 1980), ps. 48-61.

lica), Carles Jordà, J. Bofill, Pere Nubiola. A aquests caldria afegir els casos de Puig i Cadafalch (a part el del mateix Prat de la Riba) i de Vallès i Pujals, el primer mentor inicial de la JNLL, i el segon impulsor de la secció i destacat de la postura que aquesta significà. Hem de precisar que, per aquest conducte, les influències neotomistes sobre la Joventut seran evidents; es desprenen del mestratge de Torras, Collell, Marià Calvell, Fiter, Nonell o Casanovas.

Si ens referim a la seva representativitat dintre Catalunya i, sobretot, del que denominem com a «Catalunya endins», veiem que estan lligats a institucions catalanistes els elements següents: Enric Panadès i Martí (el 1920 president de l'Ateneu Nacionalista Verdaguer del Poblet i Camp d'en Gassot), J. M. Ruiz i Manent (col·laborador de Nostra Parla), F. Sitjà i Pineda (col·laborador del grup de Carner a «Catalunya»), Rafel Folc i Capdevila (col·laborador a «Universitat Catalana», butlletí de l'Agrupació Ramon Llull lligat al Centre Escolar Catalanista), Emili Vallès (redactor en cap d'«Universitat Catalana», col·laborador de «Catalunya» de Carner, relacionat amb el Cercle Artístic de S. Lluc a través de F. Galí i Jaume Llongueras) entra a la Lliga amb el grup de Carner, Bofill, López Picó, Rucabado, Sitjà i Pineda, Roig i Raventós, R. Masó i Valentí, J. Morató, etc.; Manel Rodés i Areñas (president el 1916 de l'Associació Catalana d'Estudiants), Martí Esteve i Guau (membre de la junta directiva de l'Associació Catalana d'Estudiants i primer biògraf de Prat de la Riba), Ferran Bassols i Iglésias (membre de la junta directiva de l'Associació Catalana d'Estudiants), Juli Vila i Ortiz (membre del consell directiu de Nostra Parla). Per altra banda, concretant més la seva significació, trobem, com a col·laboradors habituals i destacats del portaveu de la JNLL, «La Catalunya», Guillem Busquets, J. M. Bassols, Manel Raventós, F. Sitjà, Emili Vallès, C. Jordà, etc.

Finalment, els membres que de manera destacada són personal dirigent de la Mancomunitat són, lligats a l'Escola de Funcionaris de l'Administració Local: Guillem Busquets, R. Coll i Rodés, Manel Raventós i Joan Pelegrí i Nicolau. I, en altres activitats, sovint relacionades amb la política social, la cultura i l'educació en particular: F. Escalas, J. Ruiz i Castellà (del grup de Tallada), J. M. de Sagarra, J. Agell, J. M. Bassols, Manel Raventós, E. Vallès, P. Vidal de Llobatera, Joan Pelegrí, C. Jordà, Miquel Regàs, J. Bofill i B. Gassol.

Concretant la significació del grup professional-tècnic-intel·lectual enquadrat a la JNLL, trobem gent lligada a la Junta d'Afirmació Catalana a partir del 1914: E. Duran i Reynals (mort el desembre de 1917), que fins en aquesta data és secretari del Comitè d'Amics per la Unitat Moral d'Europa i col·laborador del seu portaveu, «Els Amics d'Europa»; en el mateix grup, profundament intel·lectual dintre el radicalisme que envolta la confrontació europea, Manuel Raventós. Aquesta significació quedarà concretada, l'estiu de 1919, pel fet que J. Bofill pensarà impulsar un grup d'homes que per la seva militància política a la JNLL i per la seva presència a l'estructura de la Mancomunitat, poden tenir una incidència real a la vida política, social i institucional de Catalunya en aquest grup, que es pot qualificar expressament de fabià, hi trobem F. Escalas, Pompeu Crehuet, J. Ruiz, Ll. Jover, X. Tusell, J. M. Bassols, Ll. Figueras Dotti, Manuel Raventós, P. Vidal de Llobatera, A. Tifou i Vila, Raül Mir, Joan Pelegrí, Juli Vila, C. Jordà, B. Gassol, a part el mateix Bofill.

Finalment, atès que hem conferit a la JNLL una especial significació com

a canal d'enquadrament dels quadres del «Catalunya endins», és evident que una bona part els haurem de trobar en la futura Acció Catalana, quan ja és evident que la Lliga només concep la JNLL com a secció de joves. Així, trobem que un 39 % dels signants del manifest de convocatòria de la Conferència Nacional Catalana del 1922 apareixen a la llista de socis. Aquests són P. Vidal de Llobatera, R. Closas, B. Gassol, C. Jordà, J. Bofill, Ll. Massot, Ll. Nicolau d'Olwer, M. Raventós, R. d'Abadal i Vinyals, P. Nubiola, E. Duran i Reynals, R. Coll i Rodés, J. M. López Picó, L. Cervera, J. M. de Sagarra, M. Esteve, així com el cas de R. Rucabado, molt proper a la secció de la Lliga.

D'altra banda, a la llista, també hi figuren una bona part dels membres del primer consell d'administració de «La Publicitat», l'encarregat precisament, de la seva catalanització i conversió en portaveu d'Acció Catalana: E. Rogent, E. Duran i Reynals, R. Coll i Rodés, J. M. Bassols, M. Raventós, C. Jordà.

Finalment, destaquem els homes que d'una manera positiva sabem que es van integrar ja inicialment a Acció Catalana. Es tractaria aquí de la constatació que a partir del període 1917-20, la JNLL ha deixat de complir el seu paper d'enquadrament dels quadres del regionalisme i que aquests sectors, davant l'evolució tàctica de la Lliga, així com de les possibilitats que la seva actuació continués essent efectiva a Catalunya, decideixen el camí de la formulació política independent. Cal destacar el cas d'Andreu Bassas i Figa, del qual sabem que es va quedar a la JNLL després de l'escissió del 1922. Els «heterodoxos» que figuren a la nostra llista són: A. Martí i Montenys, E. Duran i Reynals, F. Ordeix i Valls, J. M. de Sagarra, R. Coll, Salvador Maluquer, M. Raventós, P. Vidal de Llobatera, Ll. Massot i Balaquer, R. d'Abadal i Vinyals, Candi Cervera i Mata, Ignasi de Sagarra, M. Rodés i Areñas, Joaquim Xicoy i Grau, L. Cervera, Rafel Closas, C. Jordà, M. Esteve, B. Gassol, J. Bofill, Rafel Masó, Ll. Nicolau d'Olwer.

II. LA MILITÀNCIA POLÍTICA

1. *La Joventut Nacionalista fins al 1914*

D'una manera restrictiva, els quadres del regionalisme podem assegurar que faran desembocar la seva militància política a la secció de joventuts de la Lliga. En aquest sentit podem avançar que és en el món de la Lliga on es produirà un procés més clar de diferenciació de tasques i funcions i, per tant, de discerniment en la utilització de persones i de grups. La secció, la Joventut Nacionalista de la Lliga, es va crear en 1906-07, dintre el període de reestructuració interna que arrencà de l'escissió del 1904 i que configurarà, com a peça clau del partit, la Comissió d'Acció Política. Els directors grans del partit, els Prat, Cambó, Duran, Puig, Abadal, etc., estaven abocats tots a l'acció política, de l'Ajuntament a les Corts, sobretot després de l'accés de Prat de la Riba a la presidència de la Diputació de Barcelona, i necessitaven una utilització de tot el personal polític després de l'inici del moviment solidari.

Resultava necessari, per tant, enquadrar el personal tècnic que fes possible la política que dirigia Prat de la Riba, i en aquest sentit era lògic que el món burgès català acollís favorablement i promogués l'absorció del personal tècnic que necessitava. D'altra banda, el regionalisme conservador necessitava també enquadrar la intel·lectualitat «eclesiàstica». En l'ordre polític, la Lliga havia d'aprofitar la mobilització general propiciada per la Solidaritat i assajar de contrarestar el radicalisme nacionalista, si més no verbal, que acompanyà el citat moviment. Així, els estatuts de la nova secció, de redacció bastant precipitada el 1907, estipulaven que n'eren socis els qui ho demanessin entre els 20 i 30 anys, a més dels socis de número de la Lliga interessats i que no superessin els 35 anys, prerrogativa que evidenciava les precaucions inicials del partit respecte a la secció. Fins al 1914, la vida de la Joventut Nacionalista de la Lliga (en endavant JNLL) passa per dues fases ben diferenciades:

a) *Fase «constructiva» (1907-09)*. Una bona part del caràcter que havia de singularitzar la JNLL va donar-li, ja inicialment, el seu primer equip dirigent: Joan Vallès i Pujals (Terrassa 1881), Ll. Puig de la Bellacasa i Déu (Barcelona 1886), Fèlix Escalas i Chameni (Palma 1880), R. Esclasans i Milà i, ràpidament, J. M. Tallada i Paulí, M. Vidal i Guardiola, F. Sans i Buïgas i M. Raventós; tots ells sota el «patronatge» gens estudiat de Puig i Cadafalch. Amb la marxa cap a la Lliga de Vallès i Pujals, la secció quedà dirigida per Tallada i Vidal i Sans, el denominat grup dels economistes. Aquests podien mantenir còmodes relacions amb el món del Foment a través de G. Graell, així com, per la seva professionalitat, amb intel·lectuals i tècnics allunyats de la Lliga.

Pel que fa referència a aquest darrer sector, bàsicament afecte al camp del republicanisme català (no crec que es pugui parlar d'un moviment semblant en el camp lerrouxista), podem dir que compta amb un equip dirigent en què figura gent com P. Coromines o A. Bastardas. De tota manera i malgrat evidents diferències polítiques (evidenciades en presentar el pressupost de cultura del 1908), els punts de confluència van ser molt més grans que no semblava. Com retrauria Alomar a finals del 1907 a *L'escola filosòfica del catalanisme*, l'intel·lectual-polític d'esquerra estava ancorat en el positivisme polític, fonamentat en l'historicisme de Taine i en l'individualisme spencerià, era d'un gran acadèmisme ateneïsta i se sentia compromès a ser realista, positiu, liberal d'escola i inspirat en la «naturalesa de les coses». No creiem, doncs, gaire arriscat d'afirmar que en ambdós camps es considerava el «classicisme nacional» regeneracionista que més endavant presentaren en la seva formulació dretana com la base d'un mutu compromís públic. El terme «joventuts nacionalistes» els acabaria identificant tots plegats i essent sinònim de preparació, eficàcia, gestió institucional i nacionalista més radical que l'oficial dels partits catalans, sinònim, en una paraula, del gestor del programa del «Catalunya endins». La revista «La Catalunya» (1907-14), més que el portaveu de la Joventut Nacionalista de la Lliga, en moltes ocasions ho va ser del conjunt d'aquestes «joventuts».

Pel que fa referència a la JNLL, i fins a la Setmana Tràgica, la seva missió es va correspondre a la general del partit, en el doble vessant tant català com de cara a la política general espanyola. En aquest segon aspecte, el més conjuntural i més poc important, sobresurten dos extrems: eixamplar els contactes amb

els grups regeneracionistes, orteguians, institucionistes i reformistes castellans i, d'altra banda, servir de coixí professional de la iniciativa que Cambó menava al parlament madrileny prestant suport a una previsible conjunció maurista-regionalista. El compromís de l'equip director de la JNLL amb el projecte de llei maurista d'administració local serà pràcticament total. La postura del grup respecte a aquest tema la marcaria públicament Cambó en una conferència del 4 de gener de 1908: restava importància al crucial problema del sufragi corporatiu i, en canvi, destacava la política que derivaria d'un projecte que havia d'afectar el municipi, les corporacions provincials, permetre la mancomunació de municipis petits i fins i tot la creació d'un Consejo Regional. Era evident que, de cop, la reorganització municipal i del territori de Catalunya, els problemes burocràtics, els de coordinació, la creació de nou personal, així com la dels equips dirigents, adquiria una importància i una projecció política sense precedents.

Aquests darrers punts es lligaven estretament amb la segona missió, la interior, de la JNLL. Aquí també seria Cambó l'encarregat d'emmarcar-la teòricament, en una conferència que va fer a l'Agrupació Catalanista de Terrassa (que presidia Rigalt), sota el títol d'*El catalanisme constructiu*. Era el reconeixement circumstancial i polític del que els homes directors de la Joventut anaven fent des d'anys enera i del que havia avançat el noucentisme des de l'òptica filosòfico-teòrica. Cambó, després d'historiar breument el període vuitcentista, que ell denomina del «Catalanisme contemplatiu» (en situa el punt culminant a les Bases de Manresa), parlà de la nova fase constructiva del catalanisme, confluència de la necessitat de fer coses positives que interessessin la massa i l'oligarquia econòmica i de la mobilització de la moderna classe mitjana barcelonina. Cambó precisava encara que la Lliga se sentia ja forta després de l'escissió esquerrana; els quadres d'ambdues tendències podien viure i fins i tot col·laborar tenint com a base la nova paraula màgica: l'eficàcia.⁶

La idea va ser recollida per la JNLL gairebé com una consigna. J. M. Tallada, des de la presidència de la secció, afirmava que la massa havia de tenir confiança en els programes i els directors del catalanisme, i que aquests havien de deixar de ser com fins aleshores, «necessàriament polifacètics»; s'estrenaria així el període «clàssic» del catalanisme, i afirmà de manera contundent des de les planes de «La Cataluña» que «*Acción, Intervencionismo, Imperialismo son nuestros dioses actuales*»; afirmà, a més, que propugnaven un «*sano gubernamentalismo*» que no creu que hagi d'estar sotmès i entorpit per un excés de principis. El 1911 Ll. Domènech i Muntaner criticaria precisament aquesta nova orientació, pel seu sentit col·laboracionista amb les institucions oficials estatals, així com pel predomini partidista del polític-funcionari que havia d'actuar a les institucions catalanes.⁷

Hi ha dos temes, no gens estudiats, l'aprofundiment dels quals ajudaria a desdramatitzar i desinstitucionalitzar la història del catalanisme: el primer és l'espectacular auge d'aquests tècnics, funcionaris, intel·lectuals, etc., l'aparent independència dels quals derivaria de la poca normalització de la vida política catalana, en què en cap moment no desapareix l'acció directa dels grups econò-

6. F. CAMBÓ, *El catalanisme constructiu*, «La Cataluña» (18-IV-1908), ps. 5-8.

7. Ll. DOMÈNECH, *Conservació de la personalitat de Catalunya* (Barcelona 1912), 43 ps.

mics de pressió i ideològics d'influència. L'altre tema seria —i valgui l'espectacular redundància— la progressiva descatalanització dels catalanistes, la renúncia explícita per part de gent que es continua considerant fins i tot director del catalanisme, com a mínim del nacionalisme reivindicatiu del tombant del segle, el reconeixement que aquest no podia ser l'ideal director del període de normal construcció de la Catalunya moderna. I aquests temes, si es posen en relació amb la dinàmica de les tensions estructurals que afecten Catalunya i amb la seva situació de dependència econòmica i política, perden llur caràcter exclusivament ideologista.⁸

Retornant a la JNLL, la seva posició de directora de les «joventuts» catalanes era avalada per una tasca d'organització sense precedents a la història del país, com tampoc no en tenia el pes dels economistes en la seva direcció. El 5 de juny de 1907 es creava la Societat d'Estudis Econòmics, amb estrets lligams amb el Foment i com a institucionalització de la càtedra d'economia que Graell feia als Estudis Universitaris Catalans; el mateix Graell n'era el president honorari, A. Ras l'efectiu i Manuel Pagès el secretari. El 26 de juliol es creava l'Oficina d'Expansió Catalana, adaptada de l'equivalent alemany. El mateix Graell, al cicle de conferències sobre l'«acció econòmica», ajudaria a concretar el que es va denominar com a «veritable programa de la joventut catalana». Propietat com a sinònim de llibertat, instrucció i sentit ètic del dirigent català i integració social com a manera de racionalitzar la «inevitable guerra social existent» van ser els perns sobre els quals girà aquest programa. L'atenció burgesa envers la dita qüestió social es veurà concretada en estudis com els de Tallada, Raventós i fins i tot Rucabado des del camp de l'ètica social; per altra banda, en realitzacions com les Setmanes Socials i, seguint la proposició presentada a la Diputació el 1907 per Prat de la Riba i R. Albó, en la creació d'un Museu Social que s'havia d'interessar per les qüestions estadístiques i de planificació, de crear una càtedra d'economia social, de publicar un butlletí, etc., tasques en què va sobresortir el talent organitzador de J. M. Tallada a partir del 1910.

Altres iniciatives a les quals trobarem lligats els homes de la JNLL seran el planejament d'un Institut de Geografia Comercial, la creació, l'abril del 1908, de la Societat d'Atracció de Forasters, la participació en el pla cultural a través de la Institució de Cultura Popular —lligada a l'alternativa que va representar el pressupost extraordinari de cultura del 1908—, així com el suport donat a Ll. Duran i Ventosa en l'assalt del regionalisme a la Comissió Municipal de Cultura. Quedaven integrats, finalment, en el primer esbós de dirigisme cultural que, a partir del 1907, va poder comptar amb l'Institut d'Estudis Catalans com a institució directora.

El període de 1907-09 és sens dubte el més fecund de la JNLL, el més agressiu i aquell en què la tasca creativa de planificació és més rica. En aquest sentit, cal reincidir en el tema de l'administració local en què els dirigents de la Joventut eren veritables especialistes. Del 1908 tenim, per exemple, la celebració del Primer Congrés d'Economia, en què ja es plantejaren les primeres qües-

8. Per al segon aspecte, vegeu J. CARNER, *La dignitat literària*, «La Veu» (7-vi-1913), p. 3.

tions tècnico-burocràtiques sobre el tema; d'altra banda, trobem el pla detalladíssim de treball per a l'especialització de l'economista de l'administració local confeccionat per M. Raventós amb l'aquiescència de Vidal i Guardiola. Entre març de 1908 i juny de 1909, Vallès i Pujals realitzarà un cicle de conferències sobre municipalisme, defensant la municipalització dels serveis, introduint definitivament el concepte de socialisme municipal d'estil fabià i adequant-se a la teoria pratiana que els poders públics havien de ser «indústries» productores de serveis, en acció suplidora i estimuladora de l'acció privada.⁹

La culminació de totes aquestes iniciatives s'havia de produir al Congrés de Govern Municipal, convocat el març del 1909, sota el patrocini d'Esclasons i Milà, Sans i Buigas, Vidal i Guardiola, Tallada, Vallès i Pujals i per Prat de la Riba, que demostrava, així, la tutoria política i tècnica que el partit i els poders públics conferien a la iniciativa; alhora, amb articles periodístics, marcava com el congrés era una peça clau en el renaixement de Catalunya, al costat del programa del Tívoli. El mes de juliol estava pràcticament llest el treball preparatori del congrés; s'agrupava en quatre grans temes: 1) organització municipal; 2) cultura, art i acció social; 3) urbanització, obres públiques i higiene; i 4) hisenda i serveis municipals.¹⁰ No obstant això, els fets de la Setmana Tràgica van fer retardar el congrés fins a l'octubre i en van limitar bona part de la transcendència que hauria pogut tenir. La radicalització de la postura davant la Setmana Tràgica i la caiguda de Maura donaren un cop mortal als quadres dirigents i a les orientacions de la nova política municipalista de la JNLL. Malgrat que el citat congrés seria el punt d'arrencada d'iniciatives de la importància de l'Escola d'Administració Pública (que dirigirà Sans i Buigas), de les Setmanes Municipals, de les Assemblees Municipalistes, de l'Oficina d'Orientació Municipal, etc., sobre els mateixos esdeveniments el mateix Tallada denunciarà la fredor amb què topava la seva gestió, fins i tot entre la direcció de la Lliga.

Al marge d'aquesta «fredor», que precipità la caiguda del primer equip director de la JNLL, en acabar aquest primer període podem afirmar que la secció podia considerar-se com una veritable escola de quadres tècnics i polítics, destinada a reproduir el personal dirigent del regionalisme en el marc descentralitzador que es preveia segons les iniciatives del govern llarg de Maura. Aquesta eufòria havia coincidit amb la Solidaritat i va afectar també el món del republicanisme català, encara que amb un grau d'especialització, incidència i pervivència molt menor que en el camp de la Lliga. Destaquem, però, de l'abril del 1908, la celebració del Primer Congrés de les Joventuts Republicanes, presidit per Layret i del qual foren secretaris A. Pereña, Ll. Companys, M. Vinagre, Ll. Mercadé, M. Mer i Joaquim Manel Gay. El Congrés, que més que un programa tenia per finalitat dictar-ne les orientacions que l'haurien de determinar, va aplegar com a ponents Fèlix Griera, Miquel Renté, Rovira i Virgili, Tona i Xiberta, Ll. de Zulueta, A. Marsà, Martínez Serriñà, E. Marquina, Manuel Soldevila, Gabriel Alomar, Diego Ruiz (de gran influència sobre la joventut republicana pels seus escrits a «El Poble Català»), Jesús Calvo, Amadeu Hurtado,

9. J. BOFILL, *Prat de la Riba i la cultura catalana*, «Antologia Catalana», 95 (Barcelona, Ed. 62, 1979), ps. 39-40.

10. «La Cataluña» (3-VII-1909).

ε Joaquim Salvatella, C. Garcia Anné i Laureà Miró. Equivalents republicans dels «joves» que actuaven des de la JNLL, els enfrontaments polítics van ser grans en el marc de dissolució del moviment solidari. No obstant això, no podem oblidar que alguns noms d'aquesta llista acabaren essent fins i tot promotors de la Conferència Nacional Catalana del juny de 1922 i col·laborant amb els «regionalistes»; aquest és el cas, per exemple, de Soldevila i, molt especialment, de Rovira i Virgili.¹¹

b) *Òrgans d'expressió i portaveus.* «*La Catalunya*». Cal referir-se, encara que breument, al tema dels mitjans d'expressió, fonamental en l'estudi d'uns quadres que assagen la seva constitució interna i que proposen un projecte determinant perquè puguin crear l'opinió del sector, perquè es creïn, a les redaccions, els grups de pressió i influència dintre el propi sector. D'altra banda, periòdics i revistes són un dels canals més importants d'imposició d'idees, programes i moralitats sobre la massa de la població i alhora la forma institucionalitzada de relació quadres - resta de la societat.

Des d'aquesta òptica, cal encara aprofundir l'estudi de conjunt de «*La Veu de Catalunya*», i per al cas d'altres publicacions com pot ser el de «*La Catalunya*» són molt poques les referències que tenim i és impossible per ara d'avaluar-ne el contingut de conjunt. Pel que fa referència a «*La Veu*», cal recordar la importància ja coneguda del *Glosari*, a les quals cal afegir, però, les seccions tècniques, de crítica d'art, d'espectacles, literàries, etc. L'assaig dirigista que es va voler portar a través de «*La Veu*» va arribar fins a l'extrem que Prat va dedicar una gran atenció a la compaginació i va promoure intencionadament la inclusió d'una bona quantitat d'anuncis comercials a la publicació. És tant en els articles doctrinals com en aquest conjunt on cal buscar la missió del diari, orientat, tal com es va dir explícitament el 1910, a crear nuclis dirigents geogràficament dispersos però ideològicament cohesionats.

De major importància per al nostre tema monogràfic resultaria el coneixement aprofundit de «*La Catalunya*», revista de primer quinzenal i després setmanal, que va iniciar la seva publicació el 5 d'octubre de 1907. Encara que no s'especificués al subtítol, «*La Catalunya*» es va declarar explícitament portaveu de la Joventut Nacionalista, sense especificar, però, de la Lliga, atès que un dels seus objectius era precisament de reunir els quadres del «*Catalunya endins*» per sobre de la militància política. El primer que sobta de la publicació és la seva redacció en castellà. La presentació del primer número, *Nueva etapa*, aclareix aquest extrem, alhora que apunta els objectius del grup que representa. Aquest, diu, és la manifestació de la part de Catalunya regeneradora d'una Espanya «*decadente, postrada sin vigor ni voluntad, perdido todo ideal regenerador*»; i afegeix que la revista parlarà dels problemes palpitants i en castellà, perquè la puguin entendre els nuclis castellans interessats a secundar el tecnicisme regenerador català.

En estrenar la segona etapa, el gener del 1911, la revista explicita molt més els seus objectius, ja que també els quadres del regionalisme han intensificat, com veurem, el seu doctrinarisme després de la Setmana Tràgica. La influència

11. Per al congrés de les JJRR, vegeu «*La Catalunya*» (25-iv-1908), ps. 3-6.

noucentista és evident a la declaració que són «*el portavoz de un importante núcleo de jóvenes que aunque acusando diversidad de matices políticos y hasta religiosos, trabajan, unidos entre sí por afinidades de temperamento y distanciados de los radicalismos de toda especie, en diversas especialidades, laborando con fe y optimismo por el progreso técnico de todas las ramas de la actividad catalana, enamorados de las normas de serenidad, equilibrio, trabajo, perseverancia, conciencia y austeridad que forman el substratum del seny recogido de la herencia tradicional catalana*».¹²

Sota el nou títol de «Cataluña» la revista era presidida per Carles Jordà, i al consell directiu, que dirigien M. dels S. Oliver i R. Rucabado com a redactor en cap, hi havia l'industrial Gonçal Massó i Tallada; l'equip de redacció el formaven Bartomeu Amengual (qüestions econòmiques), Tallada (socials), Sans i Buigas (administratives), Vidal i Guardiola (financeres), J. Carner (literàries), López Picó (de crítica literària), Sitjà i Pineda i B. Cunill (crítica d'art), J. Ferran (teatre), E. Vallès (música), E. Homs (pedagogia), Concepció Tornés (feminisme), Martí i Sàbat (revista de revistes), E. d'Ors, F. de Sagarra i M. Raventós (qüestions generals) i C. Jordà (crònica internacional). La revista tenia també corresponsals fixos a València i a Mallorca.

El número corresponent al 7-iv-1911 estava dedicat a «El ideal y la actividad de la juventud catalana en el momento presente», mostrari dels «especialistes» d'aquest grup que «*se lanza al estudio y al trabajo, crea, se mueve y hace obras, tiende sin cesar a aumentar el número de los trabajadores, a perfeccionar el trabajo hecho y a hacer que influya en la vida y en el mejoramiento real de nuestro pueblo*».¹³ Els col·laboradors del número són Mn. L. Carreras i C. Jordà, que parlen de temes religiosos, J. Pijoan, sobre relacions entre política i cultura, A. Galí i E. Homs, sobre temes pedagògics, E. Vallès, dels pensionats a l'estranger; sobre altres temes relacionats amb la cultura i l'ensenyament, A. Plana, Ll. Nicolau d'Olwer, P. Bosch i Gimpera, T. Carreras i Artau i J. A. Torrents i Ballester, que parlà de *La instrucción en la agricultura*; Gay de Montellà, sobre qüestions militars; E. Juncosa, de *La vida física*; A. Pi i Sunyer, sobre l'ideal científic a Catalunya; F. Martorell, sobre les biblioteques; i sobre qüestions d'art el grup J. Farran i Mayoral, J. Torres Garcia, Joaquim Folch i Torras, Romà Jori, V. de Gibert i Joan Llongueras. Vidal i Guardiola tractava el tema *Burocracia*, i de temes econòmics en parlaven M. Pagès, J. Sitjà, J. Bassols, A. Soldevila i J. Vidal i Tarragó. Finalment, J. Bofill tractava, pel lloc que a continuació veurem que assolí a la JNLL, el tema genèric de *La actuación de la juventud en la política*, i E. d'Ors, amb la participació més extensa, *El renovamiento de la tradición intelectual catalana*, i, al final, amb la cloenda que titula *La Santa Continuidad*, fa trencar arbitràriament el noucentisme amb els corrents intel·lectuals que conflueixen a finals de segle i defineix el grup representat al número per la seva claredat d'idees, eficàcia, tradicionalisme, classicisme, europeïtzació, etc. Per acabar, d'Ors proclamava Prat de la Riba director natural de tot el nou programa estatista català i del seu equip gestor.

12. *La labor de nuestra revista*, «La Cataluña» (7-iv-1911), contraportada.

13. *Ibid.*, p. 1.

La primera etapa de la revista havia volgut significar un amplificador de les idees del grup, la tribuna per exposar els seus programes tècnics i responia a l'eufòria d'expansió regeneracionista per tot Espanya i fins i tot per l'Amèrica del Sud. En aquesta segona fase la cohesió política del sector i l'aprofundiment de la seva preocupació concreta de cara a l'interior de Catalunya són ja molt més determinants. Aquesta línia s'intensificarà a la tercera fase de la revista, que comprèn els anys 1913-14 i és ja redactada en català, segurament sota la direcció de J. Carner. Posteriorment, quan al si de la JNLL se sentien ja les tensions polítiques i doctrinàries que desembocarien a l'escissió del 1922, la secció va publicar el «Butlletí de les Joventuts Nacionalistes de Catalunya» (novembre de 1920 - desembre de 1921).

c) *Fase de consolidació política i d'especialització burocràtica (1910-14)*. Sobretot pel que tenien d'inorgànic, els fets de la Setmana Tràgica van espantar, desorientar i desillusionar momentàniament els quadres del regionalisme. En una primera fase, participant de l'estupor i la violència que caracteritzà la reacció «burguesa» i que pot exemplaritzar el *Delateu* de Prat de la Riba. La segona reacció immediata va ser la denúncia del radicalisme, tant el de les classes populars com els d'un medi i una situació que impossibilitaven una normal acció de govern. I el fet és que allò que hauria pogut ser tan sols un afer d'ordre intern de la Lliga, una «fredor» envers unes iniciatives i uns responsables concrets, el replantejament d'una estratègia, va acabar afectant les postures i les valoracions dels quadres i, en definitiva, la intencionalitat de conjunt del programa del «Catalunya endins».

La postsetmana tràgica està presidida per una intensa politització i mobilització social, d'idees, etc., i sovint s'ha oblidat fins a quin punt es constitueix un dels moments reconstituents de la Catalunya del segle xx. En síntesi, podríem dir que la campanya del «Maura no!» va tocar molt a fons la Lliga. La interrupció de l'estratègia de cara al centre quan el projecte de llei d'administració local no era encara aprovat, l'auge del radicalisme, l'espectacular represa del republicanisme català (l'1 d'abril de 1910 s'inicià l'organització de la UFNR), les dures crítiques fetes des del centre (Moret és el nou cap de govern), des del lerrouxisme i des del republicanisme contra la Lliga, Prat i Cambó, etc., desballestaran l'estratègia inicial del regionalisme conservador. Els efectes resultaven fulminants: electoralment s'anunciaven a la derrota a les municipals del desembre del 1909, i, en l'ordre intern, s'evidenciaven en la realment desorganitzada dretanització de la Lliga. Cambó demanarà la reconstrucció de la «solidaritat», i era evident que es tractava de la solidaritat de les dretes, de la recerca d'una nova credibilitat davant les burgesies barcelonines, afectades pels fets del juliol del 1909, la reorganització del moviment obrer i la crisi econòmica, que afectava sobretot les activitats financeres i comercials.

Menys compromesos políticament que els directors polítics del partit, els homes de la JNLL no tardaren a reaccionar davant les noves circumstàncies. Des de les planes de «La Cataluña» Rucabado assegurava que per als qui creien en una possibilitat de govern el mes de juliol «es todo un ideal el que ardió»; però una setmana més tard, a mitjan agost, llançarà una veritable consigna,

«¡Recomienza!», en una clara manera de reaccionar que demostra fins a quin punt la sensació que s'havia produït un tall no podia ser esborrada.

Seria E. d'Ors el definidor d'aquest recomençament, en la conferència inaugural d'un cicle que amb el títol de «Conferències d'educació civil» es va fer a final d'any als locals del CADCI. Pensar que tenien la ciutat a les seves mans, assegurava, era un mite propiciat per l'eufòria de la Solidaritat. La realitat era que estaven sols i el que en el passat havien fet era fragmentari, fins i tot institucionalment, i descohesionat. Era necessària una profunda revisió d'aquest incipient estatisme català, així com la substitució de la improvisació pel professionalisme. Així, era pel conducte de la JNLL que el partit s'anava a desmarcar del maurisme ja abans de la seva recuperació política. Re-nacionalització, solidaritat d'eficàcies i política de realitats eren els pilars d'una política que mirava ja preferentment cap a l'interior de Catalunya. Pel seu cantó, Cambó recomençava l'estratègia de cara a Espanya, en el seu discurs de Saragossa del 20 de desembre de 1911, on assajava de concretar un nou moviment regionalista, moderat i evolucionista, que, superada la fase d'influència, tendís a l'ocupació, com a mínim parcial, del poder central.

En aquesta nova etapa adquirirà una ràpida influència dintre la JNLL el grup intel·lectual característicament noucentista, provinent del camp del tradicionalisme i estretament vinculat al món cultural i institucional de l'Església, la major part del qual ingressarà a la Lliga precisament l'any 1910.¹⁴

Cal precisar, d'antuvi, que el compromís inicial d'aquesta gent amb el món polític del catalanisme es va fonamentar en pressupòsits d'ordre eminentment intel·lectual. A. Hurtado, a les seves memòries, parla de la presa de posició conjunta del professional català;¹⁵ J. Martí i Sàbat retrauria com el desastre colonial havia produït a Catalunya una «febre de perfeccionament que posava en funcionament la intel·lectualitat; J. M. López-Picó, el 1907, caracteritzava aquesta intel·lectualitat com a «educada en l'optimisme», molt preparada, amb vocació infatigable de treball i contrària a qualsevol forma d'improvisació.¹⁶

La cohesió ideològica d'aquesta gent la donarà allò que per analogia podem denominar «noucentisme polític», l'esforç de normalització cultural institucional, excloent de qualsevol altre corrent o matís, l'assaig d'urbanització i modernització definitiva de Catalunya, que en el pla concret era la posada al dia del «tradicionalisme evolutiu» torrassà. S'havia cristianitzat l'acció dirigent de la intel·lectualitat en convertir-la en resposta a l'«imperatiu ètico-diví» de perfeccionament individual i col·lectiu. Des d'aquesta perspectiva, el lligam tradició-evolució que proposava Prat de la Riba podia ésser assumit amb tranquil·litat i convertir-se en dissolvent de l'integrisme i del conservadorisme antiparlamentari que els havia caracteritzat anteriorment. Així, E. d'Ors, des del seu *Glosari*, podrà

14. El paper de l'Església en la creació de quadres serà en tot moment fonamental. Cal no oblidar, entre altres, el Cercle Artístic de Sant Lluç, la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, els cercles d'Acció Catòlica, l'Acadèmia de S. Tomàs, les Congregacions Marianes (1.245 congregants el 1898) i les fonamentals acadèmies, com la de la Llengua Catalana, peça clau de la captació de la joventut universitària conservadora, des del 1889.

15. A. HURTADO, *Quaranta anys d'advocat*, vol. I (Barcelona, Ariel, 1964), ps. 19 i 21.

16. J. M. LÓPEZ-PICÓ, *La juventud triunfa*, «La Cataluña» (2-XI-1907), ps. 4-5.

donar «patents» de noucentista a persones, activitats i institucions, amb la seguretat que aprofita la doble mobilització dels intel·lectuals-professionals i la del regeneracionisme polític i, en conseqüència, del qui crea ideologia de grup.

La definició d'aquest corrent es va acabar de perfilar el 1907, amb la revulsió que aportava el moviment solidari o la presidència de Prat a la Diputació i que precipitava la identificació de l'intel·lectual catòlic i conservador amb el pratianisme. En aquest sentit, i per la seva significació posterior, destaca la conferència que va fer J. Bofill (encara no incorporat a la disciplina de la Lliga) al local de la JNLL el 22 de novembre de 1907, parlament glossat per Xènius, del qual la ressenya de «La Veu» diria que havia aplegat «el millor de nostre intel·lectualitat» i el text de la qual seria reproduït íntegrament a «La Cataluña» el gener de l'any següent.

Bofill partia del concepte de «classicisme estètic», que definí com el corrent fonamentat en la naturalesa de les coses, positivista, el sistema de l'equilibri que tendeix a restaurar l'ordre pertorbat. Aquest classicisme és el que fonamenta, per a ell, el nacionalisme, i, així, la nació és comunitat natural, real i necessària. Bofill explicità aquí el mestratge de Torras i Bages, el primer a demostrar el component tradicional, compulsiu i cristià del classicisme, el qual servia per detectar una comunitat nacional allà on realment existís i que culminava quan els seus membres assolien una consciència col·lectiva de pàtria. Passava després Bofill a analitzar la realització concreta de l'ideal del classicisme nacional, i feia sobresortir, com a primer punt ineludible, l'equilibri social que havia de neutralitzar el radicalisme social, laboral, ambiental, polític i ideològic que comprometia un desenvolupament nacional normal. Retreia, finalment, que amb el classicisme nacional s'havia trobat la filosofia i que, per a la tasca estatista que dirigia Prat de la Riba, només restava instrumentar l'aparell que organitzés el conjunt d'activitats privades, d'institucions i organismes oficials catalanitzats que a Catalunya tendien a suplir l'acció insuficient de l'estat.

La darrera part de la conferència-manifest la dedicava Bofill a reivindicar el lloc ocupat per tècnics, professionals i intel·lectuals en aquesta obra classicista de govern. I és curiós com Bofill retreu que, tot i ésser imprescindibles, no era just que aquests haguessin de sacrificar el seu jo individual a la militància de partit. Des d'aquest idealisme, Bofill acabarà propugnant l'elitisme de govern que efectivament acabarà predominant en les esferes de la Lliga després de la Setmana Tràgica. I acabarà arrodonint la intencionalitat de la seva proposta fent desembocar el conjunt en l'imperialisme pratià, conclouent que «*el classicismo nacional, incluso en esta acción extensa llamada imperialismo, aspira a la suprema ecuación social. Dominar a los otros sin contaminarse. Luchar y vencer sin alterarse, con serenidad verdaderamente olímpica*».¹⁷ El bagatge ideològic dels quadres havia quedat constituït, doncs, per la síntesi de noucentisme, orsisme, tradicionalisme torrassà i imperialisme regeneracionista pratià.

Retornant als fets, podem concretar que, del grup que pertanyia al corrent intel·lectual esbossat i ingressava a la JNLL el 1910, sobresortia el triumvirat P. Vidal de Llobatera, J. Bofill i C. Jordà, artífexs de les noves orientacions que prendrà la secció. Es recuperava del període anterior Puig de la Bellacasa, Ru-

17. «La Cataluña» (11-I-1908), p. 24.

cabado, Martí i Sàbat; acabaven de constituir aquest grup ben cohesionat Carner, López-Picó, Sagarra, Riba, Vallès, Sitjà, Alsina i Melis, Ll. Massot, Folch i Torras, J. M. Trias de Bes J. M. Bassols, Joan Costa i Deu i Elies Rogent, alguns d'ells amb la particularitat de col·laborar amb una molt relativa militància política.

Quatre van ser els punts de l'oferta que aquesta gent va fer a la direcció del partit i la que en definitiva havia d'ésser base de la seva ràpida escalada a llocs de responsabilitat: *a)* captació de sectors dretans i catòlics i neutralització del grup del Comitè de Defensa Social; *b)* politització de la joventut i supeditació burocràtica a l'estatisme pratià; *c)* desmitificació del maurisme; i *d)* adopció del noucentisme com a filosofia oficial del nou moviment. Partint d'aquest programa, J. Pla podrà qualificar el noucentisme d'únic moviment real, positiu i autèntic en un país de convulsions i energies perdudes; amb dos grans canals de penetració: «La Veu» i el món institucional de la Mancomunitat i la Diputació i amb una nova moralitat basada en la catalanitat i el talent i l'eficàcia, que sublimaven definitivament la figura de l'intel·lectual-professional sorgit de manera natural del regeneracionisme catalanista.

Aquesta nova situació de la JNLL la trobarem sintetitzada en l'acte d'homenatge a Prat de la Riba realitzat el desembre del 1910 i prenent com a pretext l'aparició de la segona edició de *La nacionalitat catalana*. Els objectius buscats eren triples. Primer, relançar la figura de Prat en un moment de retrocés del pes polític de Cambó; serà Puig i Cadafalch l'encarregat de fer-ho, i demostra que la catalanitat del president, així com les seves aptituds personals, eren la màxima garantia d'una eficaç actuació de centre i les aliances amb la dreta una simple exigència de la dinàmica política.¹⁸ El segon punt era la redefinició del programa del regeneracionisme català un cop ensorrada la possibilitat maurista; organicisme, regeneracionisme i conservadorisme evolutiu s'asajaran de concretar al camp educatiu-cultural-moral, de la infraestructura, polític-social-beneficència i institucional. I serà precisament a un nou arribat com J. Bofill a qui s'encarregava de fer aquest inventari, amb tot l'ajut i suport explícit de la direcció de la Lliga. El tercer objectiu era de recompondre la secció de joventuts i de consolidar la nova influència d'aquest grup que prové del camp catòlic i del Centre Escolar Catalanista.¹⁹

La nova confiança dipositada per la direcció del partit en aquest grup es veurà confirmada pel fulminant ascens de la carrera política d'alguns d'ells, així com pel procés de definitiva constitució política de la secció iniciada en aquest moment. El mateix any 1910, Jordà, Bofill i Vidal de Llobatera redacten el definitiu Reglament Interior de la Joventut. A l'article 1 s'hi declara una total identificació amb el primer de la Lliga i a continuació es precisa que «la JN procurarà especialitzar, dintre l'acció de conjunt de la Lliga, la seva actuació nacionalista d'escola i de partit polític, accentuant la disciplina tècnica i l'ample esperit de solidaritat amb els nuclis polítics més afins a Catalunya i d'Ibèria, que el progrés i la complexitat actuals del nacionalisme català exigeixen». Els socis quedaven diferenciats en numeraris i escolars; aquests darrers havien de

18. «La Veu» (24-XII-1910), ed. del vespre, ps. 4-6.

19. Per a la reproducció íntegra del treball de Bofill, vegeu la nota 9.

ser necessàriament residents a Barcelona. Referent als òrgans de govern, es constituïa una junta directiva, formada per 11 socis numeraris, renovable per meitat cada dos anys, que s'havia de reunir un mínim d'un cop cada dos mesos; els acords interns tenien força executiva. Els articles IX i X, no renovables ni per la junta general de socis, instituïen una comissió política, els membres de la qual eren elegits d'acord amb la comissió d'acció política de la Lliga i desenvolupaven el seu càrrec de manera indefinida. Els estatuts preveïen també la creació de comissions per a fins concrets, que es dissolien en acabar la tasca.

L'abril de 1910 es va fer circular entre els socis un qüestionari per reorientar la secció. Les preguntes formulades eren: 1) sobre la forma de regíme existent; 2) tancar-se en la propaganda dels principis catalanistes o obrir-se als problemes que planteja la realitat; 3) el sufragi i la seva reforma; 4) l'enfortiment de l'estat espanyol és un bé o un mal per a Catalunya; 5) servei militar obligatori; 6) conveniència de la intervenció de l'estat en les relacions amos-obrers; 7) sobirania de l'estat o del pare o la família en la primera ensenyança; 8) l'autonomia, un mitjà o un fi; 9) intervenció en problemes d'interès espanyol o «tancar-nos dins la solució dels que sols interessin Catalunya»; i 10) extensió d'activitats de part de l'estat o predomini de la lliure acció individual.

Del període 1911-14 sobresurt l'activitat política de la secció i, molt especialment, els seus esforços per estendre la influència fora de Barcelona. En aquest sentit, hi ha el projecte «Actuació de la JN en el doble sentit de propaganda dels ideals nacionalistes i organització de les forces foranes». L'acció de la secció es preveu en dues grans direccions. Un primer bloc en què s'especificuen campanyes de: *a)* nacionalisme; *b)* significació de la Lliga dins el moviment nacionalista i la política espanyola; *c)* actuació constructiva del nacionalisme en les corporacions on han governat els seus homes; *d)* Mancomunitat i delegacions a «arrencar» de l'estat; i *e)* propagandes oportunistes segons la conveniència de la comissió política de la Lliga.

La segona acció fa referència a l'enfortiment de la Joventut com a partit i a l'estructuració de la feina que ha de fer possible una més eficaç labor de govern a Catalunya; aquí es precisa que caldrà aprofitar mítings, aplecs i diades per augmentar el nombre dels socis i per assolir una col·laboració contínua amb senadors, diputats, diputats provincials, regidors i directors polítics del regionalisme a cada província. Per facilitar l'acció d'aquests nous equips provincials es preveu la creació a Barcelona d'un arxiu que aplegui dades sobre corresponents i delegats de la JNLL per a les seves campanyes, socis forans de la Lliga, organismes adherits i les seves juntes, periòdics afiliats a «la nostra política», els seus subscriptors i els de «La Veu», personal polític regionalista de tot Catalunya, autoritats de tota mena a tots els pobles i ciutats, metges, advocats, apotecaris, hisendats i fabricants, forces polítiques afins i adverses, associacions (culturals, econòmiques, obreres, socials, catòliques, etc.), pressupostos i documents, memòries i articles referents a qüestions d'interès local (es posa l'exemple de les aigües de Reus, l'electricitat de Manresa, el canal d'Urgell, la indústria suro-tapera i la qüestió rabassaire). S'especifica, finalment, els responsables de dirigir aquesta política d'expansió: per la província de Barcelona, J. M. Bassols i Iglésies, J. M. Trias de Bes, R. d'Abadal i Vinyals, Joan Costa i Deu; per la de Lleida, Ll. Jover i Nunell, Jaume Filella i Ignasi Dalmau; per la de

Tarragona, Ll. Figueras Dotti, M. Carrasco i Formiguera i, oficiosament, J. M. Gich; i, per la de Girona, P. Vidal de Llobatera i Ll. Massot.²⁰

Una altra de les formes d'extensió político-territorial va centrar-se en els contactes amb la Joventut Valencianista, de Barcelona i de les tres províncies valencianes, així com els més personals amb nuclis mallorquins, en bona part a través del moviment noucentista i dels cercles eclesiàstics. Referent als primers, cal precisar que es van iniciar abans del 1914 i van arribar el seu punt àlgid al voltant del 1918; van tenir un paper important en la seva obertura intel·lectuals i escriptors fonamentalment catòlics, com Robert Blanquer i Belda, Jacint M. Muestieles, J. M. Martínez Ballester, Rigoberto Soler, etc., tots ells residents a Barcelona. Els contactes amb València s'establiren a través de Lo Rat Penat (Ll. Cebrià Ibor, Ll. Cebrian Mezquita, F. Cantó i Blasco, etc.), del grup Gent Vella, de la publicació «Pàtria Nova», «La Voz Valenciana», de l'Institut d'Estudis Valencians i fins i tot de gent de «Las Provincias» (com els conservadors E. López Chávarri i Teodor Llorente fill. També es mantingueren aquests contactes a través de gent molt concreta, com J. Sanchis Sivera, E. Duran i Tortajada i Ignasi Vilallonga.

Una altra de les activitats en què podríem dir que van ésser utilitzats els homes de la JNLL va ser a llimar les distàncies que separaven els equips de «La Veu» i «El Poble Català», i això, no en l'ordre doctrinari, sinó molt especialment en l'acord respecte a l'endegament del «Catalunya endins» a la postsetmana tràgica. Aquest tipus de contacte, que des de l'ombra dirigia el mateix Prat de la Riba, anaven encaminats a «consensuar» entre els quadres catalans el procés d'estructuració de la Mancomunitat, assajant d'integrar-hi tot el ventall institucional que s'havia anat creant o recuperant des de principis de segle.

De cara el sector que assagem d'analitzar, sembla que aquest és un dels moments clau per entendre la seva trajectòria. L'intel·lectual que fa política és repotenciat en totes les esferes de la funció pública, i amb això passarà a adquirir una preponderància abans només intuïda. A l'interior del grup continuen existint les diferències polítiques, però, en profunditat, s'inicia un cert procés de convenciment que constitueix un nucli independent, procés que culminarà els anys vint. A la seva arrencada els anys 1910-14, aquest procés comportarà la dissolució d'aquell democratism de classes mitjanes propugnat per gent com P. Coromines o Ll. Domènech i Muntaner i potenciarà, contràriament, l'elitisme dels quadres com a «especialització» dins el bloc de les classes mitjanes, els responsables de bastir un projecte cultural-institucional que alhora és la seva justificació social d'existir.

Hi ha circumstàncies objectives que reforcen aquesta postura. Primerament, la característica duresa i l'aïllament social de les capes altes de la burgesia, especialment dels sectors patronals, poc preocupats per l'estructuració d'una veritable cultura burgesa. Aquest fet donava una rellevància més gran al procés associatiu obrer, més pes a l'autonomia d'una cultura popular i descarnava la conflictivitat social davant la manca quasi absoluta d'un esforç reformista burgès integrador.

20. *Catàleg de l'arxiu particular de J. Bofill* (Barcelona, Fundació J. Bofill, 1978), grup x, apartat «Treballs», «J.N.LL.», p. 200.

Serà en el transcurs de la campanya en pro de la Mancomunitat que l'especialització dels quadres s'acabarà d'institucionalitzar. En notes personals de l'any 1911 referents a la JNLL, J. Bofill ja diferenciarà bé entre el tècnic i el polític: el primer fa les peces d'un mosaic i el segon, amb prudència, en fa la síntesi o unitat, compon el conjunt; no concep, però, el polític inepte, que no s'assessora amb el tècnic i que «no paga als intel·lectuals que col·laboren amb ell».²¹ Aquesta presa de consciència no es realitza en el buit; els homes de la JNLL assessoren la política regionalista a l'Ajuntament i la Diputació i, sobretot des de «La Veu», es converteixen en els teoritzadors de les implicacions que haurà de tenir la posada en marxa de l'«estat regional». El cas de Bofill és simptomàtic: el febrer de 1910 inicia la seva col·laboració política a «La Veu», el maig s'estrena com a redactor, el juny redacta el seu primer article editorial i l'any 1911 substitueix el redactor en cap Joan Torrendell, que, enviat a Montevideo, iniciarà allí la publicació del setmanari «El Correo de Catalunya».

La definitiva sanció oficial de l'especialització dels quadres del regionalisme arribarà en 1912-13, especialment a través de dos fets. El primer és la conferència que va fer Cambó al local de la JNLL el 9 d'abril de 1912 amb el títol de *Missió de la joventut en l'actual moment polític*. Cambó assajarà de convertir en lloança l'acusació que s'havia fet a aquest sector (implícitament hi inclou els republicans interessats en una tasca de govern) de tenir «ànima de buròcrates», de l'«afició especialíssima que teniu a estudiar les qüestions concretes, a participar en les funcions d'execució». I Cambó els explicita quin és el nou camp d'acció: «I al parlar-vos de burocràcia us parlo de totes les funcions d'administració, de les més altes a les més humils; us parlo del professorat, us parlo de l'acadèmia; us parlo de la magistratura, us parlo de la direcció tècnica de l'exèrcit, us parlo dels cossos facultatius de l'estat, us parlo de tot aquell element permanent que és el que concreta en realitats els pensaments i les iniciatives dels homes de govern. Tota revolució política que no crea una burocràcia informada en el seu esperit, imposada d'aquell ideal, passa i fracassa, perquè, en la realitat, per a entroncar-se i convertir-se en cosa viva les reformes legislatives i les iniciatives de govern, o han de comptar amb una burocràcia de l'antic regíme, que prostituirà la reforma, o caurà en l'anarquia si no sap improvisar una altra burocràcia.»²²

El segon fet deriva del míting del Tívoli del 6 d'abril de 1913, peça clau en la reivindicació de la Mancomunitat, el projecte de la qual es trobava aturat a Madrid després de la mort de Canalejas. Les conferències que hi van fer Puig i Cadafalch i Cambó serien sistematitzades per Prat de la Riba en el sentit que la Lliga constituïa una escola, amb tasques ben diferenciades i amb un sentit orgànic, concretament biològic, de la moderna reconstrucció de Catalunya.

La sanció política d'aquesta especialització de grup arribarà a les eleccions municipals del 9 de novembre de 1913, en què la Lliga guanyà 11 dels 22 llocs a elecció. La JNLL era ben representada en les candidatures del partit, i J. Bofill, nou cap d'aquest grup que accedeix a l'ajuntament, concretarà a la seva campanya electoral: «Sempre la capitalitat l'exerceix una minoria selecta, aris-

21. *Ibid.*, grup VI, apartat «Política catalana», núm. 3, p. 172.

22. «La Veu» (13-iv-1912), ps. 3-4.

toocràtica. El nostre esperit ho invadia tot. Ara, sense haver claudicat nosaltres, som la majoria i tenim la major part del govern. Fins ara, primer període. Intervenció. Penetració. Partit Regionalista. Ara es clou. És la nostra hora: la Joventut Nacionalista»; i, finalment: «Nosaltres abans fèiem només de tècnics. Col·laboració extrapolítica. Teníem fe en els nostres homes. Ara, col·laboració política. Es veia venir i acceptem la promoció a l'ajuntament.»²³ I Xènius, l'endemà de les eleccions, titulava la seva glossa *Els nous*, ressaltant la importància d'haver portat «a funció i encàrrec del govern qui han nodrit els seus anys d'estudi amb la ideologia del nou-cents».²⁴

APÈNDIX

Llista de socis de la JNLL (1914)

a) Socis numeraris

1. Fèlix Escalas i Chameni	33. Santiago Vives i Trilla
2. Marià Euras i Pascual	34. Manuel Carrasco i Formiguera
3. F. de Prats	35. Ll. Figueras i Dotti
4. Adolf Cros i Daunas	36. Salvador Maluquer
5. Manuel Mundó i Freixas	37. J. M. López Picó
6. Pompeu Crehuet i Pardas	38. Juli Bassols
7. J. Ruiz i Castellà	39. Juli Santacana
8. Llorenç Picart	40. Alfred Pascual i Soldevila
9. Ll. Jover i Nunell	41. Manel Raventós i Bordoy
10. Enric Panadès i Martí	42. Emili Ardèvol i Miralles
11. Antoni Martí i Monteny	43. F. Sitjà i Pineda
12. Elias Rogent i Masó	44. Ll. Folch i Torras
13. Antoni Fiol	45. Rafel Folc i Capdevila
14. Estanislau Duran i Reynals	46. Manel Martorell i Planas
15. Isidor Pons i Bofill	47. Ernest Vila i Vidal
16. J. Carner	48. Matias Tusell i Gost
17. J. M. Baixeras	49. J. Monner i Solà
18. Joan Fabré i Ribas	50. Joaquim Folch i Torras
19. Baltasar Forgas i Casanoves	51. Emili Vallès
20. Jacint Raventós i Bordoy	52. P. Vidal de Llobatera
21. Guillem Busquets	53. Andreu Bassas i Figa
22. F. Ordeix i Valls	54. J. M. Trias de Bes
23. Xavier Tusell i Gost	55. Ignasi Dalmau i Puig de la Bellacasa
24. J. M. de Sagarra i Castellarnau	56. Ll. Massot i Balaguer
25. J. M. Ruiz i Manent	57. Miquel Fargas i Raymat
26. Ramon Coll i Rodés	58. Ramon d'Abadal i Vinyals
27. Isidor Clapers i Alsina	59. Ll. Beltran i Pijoan
28. Marià Roger de Batlle	60. Melcior Marcé i Torrellas
29. J. Agell i Agell	61. Candi Cervera i Mata
30. J. M. Bassols i Iglésies	62. J. Vilardage i Buixó
31. Ferran de Sagarra i Castellarnau	63. J. M. Vilaseca i Pujadas
32. Alexandre Bulart i Rialp	64. Joan Ribas i Grau
	65. Alexandre Pons
	66. J. A. Cabrer

23. *Catàleg*, grup VI, apartat «Oratòria», núm. 105, p. 171.

24. XÈNIUS, *Els nous*, «La Veu» (10-xi-1913).

67. Joan B. Serra i Martínez
68. Rossend Partagàs i Lluch
69. Ignasi de Sagarra i Castellarnau
70. Manel Rodés i Areñas
71. J. M. Barril
72. Joaquim Xicoy i Grau
73. Ramon Freixas i Pons
74. Leandre Cervera
75. J. Puigventós
76. Santiago Mestres i Fosas
77. Ll. Nicolau d'Olwer
78. Joan de Dalmau i Domingo
79. Jaume Filella i Bragas
80. Joan Puig de la Bellacasa
81. Antoni Tifon i Vila
82. Pere Soldevila
83. Pere Riba i Quer
84. J. Cabañes i Barba
85. Ramon Vilaplana i Pujolar-Forcada
86. J. M. Ginestà i Pons
87. Pau Cardellach
88. Rafel Closas i Cendre
89. Raül Mir
90. Joaquim Sagrera
91. Alfons Canela Regad
92. J. M. Boix i Raspall
93. Joan Solé i Vila
94. J. M. Armenteras
95. J. Maluquer i Nicolau
96. J. Massot i Planas
97. Paulí Gelfí i Maimí
98. Domingo Baró i Mas
99. Joaquim Camps i Arboix
100. Carles Soler i Dopff
101. Antoni Rubí i Sureda
102. Ramon Surinyac Senties
103. Modest Tort i Punyed
104. J. Tàpies i Mestres
105. J. M. Almirall i Carbó
106. Manel Dalmau
107. Agustí Badia i Vivó
108. Joan Pelegrí i Nicolau
109. Juli Vila i Ortiz
110. J. M. Montagut i Borja
111. Rossend Alvarés i Albiol
112. Miquel Panadès i Galceran
113. Modest Sans i Rosell
114. Manel Balaguer i Casas
115. Joan Pedret i Llassat
116. J. M. Despujol i Ricart
117. Ricard Roig i Aran
118. J. Coll i Vilaclara
119. F. Julià i Serrahima
120. Joan B. Pagès i Esteve
121. Joaquim Calderó i Coronas
122. Anton Torres i Farriols
123. Marià Roca i Felip
124. Ll. Palau

125. Ll. Flores i Torruella
126. Agustí Valls i Cascante
127. Ll. Valls i Cascante

b) Inscrits com a socis de número de la Lliga

128. Carles Jordà
129. Ll. Puig de la Bellacasa
130. Ferran Sans i Buigas
131. Gonçal Masó i Golferichs
132. Rafel Masó i Golferichs
133. F. Ferrando
134. Baldiri Rahola
135. J. M. Bassedas
136. Miquel Regàs
137. Alexandre d'Armengol
138. Xavier Calderó

c) Inscrits com a socis adjunts de la Lliga

139. Jaume Bofill i Matas
140. Joan Costa i Deu
141. Pere Nubiola

d) Socis escolars

142. Martí Esteve i Guau
143. Ramon Puig de la Bellacasa
144. F. Bofill i Bayés
145. Rossend Carrasco i Formiguera
146. Albert Compte
147. Mercior Colet
148. F. Pujol i Germà
149. Joan d'Abadal i Vinyals
150. Candi Vidal de Llobatera
151. J. M. Castells
152. Joan de Déu Trias de Bes
153. Manel M. Puig i Rigau
154. Tomàs Iduarte i Aragonés
155. J. M. Pobra i Jou
156. Ferran Bassols i Iglésias
157. Anton Riera
158. Bonaventura Gassol
159. J. Comellas
160. Martí Casanovas Boloix
161. Miquel Poal Aragall
162. Anton Riera i Ribau
163. Sever Roig i Nigué

Socis de la Joventut Valencianista de Barcelona

1. Robert Blanquer i Belda
2. Marcellí Pascual
3. Miquel Duran i Tortajada
4. Jacint M. Muestieles

5. J. Climent i Pich
6. Salvador Briansó
7. J. M. Martínez Ballester
8. Rigobert Soler
9. Rafel Gonsálvez
10. J. Blanquer i Belda
11. Joan Montaner
12. Vicenç Sempere

*Socis de la Joventut Valencianista de
València*

1. F. Aguirre
2. Marià Ferrandis Agulló
3. Rafel Trullenque
4. Enric Monner
5. Amat Torró
6. S. Ferrandis Lluna